

El llenguatge

Quelcom

12/V/1978

Té tota la raó, un dels nostres lectors, que ens escriu per denunciar-nos l'extraordinari abús que avui es fa, en el llenguatge escrit i en discursos i parlaments, de la paraula quelcom. Perquè resulta realment sorprenent que un mot que gairebé ha esdevingut un símbol del català artificios, arcaic i encarcerat, i del qual, alhora, es pot prescindir perfectament, obtingui aquest favor. Els qui es queixen de l'excessiu rigor dels correctors no deixen mai de rebre quelcom com un dels arcaïsmes amb què diuen que els desfiguren l'estil. (Es que a l'original havien escrit «algo»? no ens sabem estar de preguntar-nos quan llegim aquestes queixes.) Però el que segurament s'esdevé és que n'hi ha que creuen que en una expressió catalana correcta no es pot prescindir d'aquesta forma (han sentit dir que «algo» en català és quelcom), i el dia que els cal expressar-se correctament, potser a contracor, potser com a mostra dels seus coneixements, recorren, irremeiablement i reiteradament, a quelcom, forma que, sovint, especialment en parlaments improvisats, fa compatible amb les incorreccions més elementals: «Tindriem que fer quelcom!» n'hi ha que afirmen, amb vehement seguretat. Es cert, però, que també alguns publicistes prou experts, en qui no podem suposar desconeixença de tots els recursos del llenguatge, abusen d'aquest terme i caldria preguntar-se fins a quin punt s'han plantejat aquesta qüestió.

Com hem dit diverses vegades, algunes definicions del diccionari poden ésser preferibles als mots definits. Quelcom hi és definit, com a pronom, «Alguna cosa», i com a adverbí, «un poc». Contra el que algú creu, doncs, quelcom és també adverbí, i el seu ús, per tant, és del tot correcte en una frase com Estava quelcom cansat, timent com ho és en Ja em diràs quelcom o Si en saps quelcom, avisa'm. Són frases correctes, sí, però cal convenir que artificioses o, al més no, poc adequades en certs tipus de llenguatge (aquest llenguatge viu, que tanta invoquen!) No resulta més usual, més normal, Es trobava una mica cansat, Ja em diràs alguna cosa o Si en saps, avisa'm?

Qualsevol de les circumstàncies que concorren en l'ús de la llengua i que determinen la tria dels mots, pot aconsellar, en un cas concret, decantar-se per l'ús de quelcom. I, també, hi pot haver qui en sigui decidit partidari, d'una manera conscient i deliberada, i cal respectar-li la lliure opció. Però, en general, seria bo que hom reconsiderés aquest punt, tingués en compte les formes concurrents i es decidís a moderar-se en l'ús —en l'abús— d'una forma com quelcom, amb tanta aptitud per a desproveir una frase de naturalitat i eficàcia.

Albert Jané